

Mente et corde

Eelmisel aastal mõtisklesime, missugust pealkirja peaks kandma prokuratuuri ajaloost jutustav näitus. Üks koostööpartner tegi meile ilusa kingi juhtlausega „100 aastat inimeste kaitsel“. Tore, et meid sellisena tajutakse, sest just niisugusena me eneste rolli näeme: pakkuda õiguse õiglase kohaldamise kaudu õigusrahu konflikti pooltele. Küllap on prokurörid alati õiglust otsinud, lihtsalt eri aegadel on õigluse kontekst on olnud erinev. Tänapäev maailmas on õigluse kõrval vähemalt sama tugev rõhk õigusel. Vaid seadusel põhinev õiglus on see, mis õigusriigis loeb.

Seekordses *Juridicas* avaldatud prokuröride artiklid annavad loodetavasti kinnitust sellele, et just õigus on see, kust asume otsima vastuseid meie ees seisvate küsimuste lahendamiseks, ükskõik kui sügaval „juurametsas“ need peidus on.

Kairi Kaldoja kirjutab prokurörist kui Hunt Kriimsilmast. Eks ole ju esimene märk tervest ja tugevast vaimust julgus enda üle naerda. 160 prokuröri 27 000 aastast registreeritud kuriteo vastu, 10 000 inimest õigusemõistmiseks kohtu ette – see on meie aastane töö kokkuvõetuna kiretutes numbrites. Aga mitte ainult. Ammu enam ei piisa prokuröri töös pelgalt karistusõiguse ja kriminaalmenetluse tundmisest. Eduks on vaja oma lahenduste kõrval rakendada ka rahvusvahelisi, koostööd tuleb teha kõikide teiste valdkondade esindajatega. Ikka selleks, et meie kriminaalmenetlus oleks tark, menetlused kannaksid endas eesmärki mõjutada nii teo toimepanijat kui ka ühiskonda laiemalt ning kuritegevusvastase võitluse kaudu oleks tagatud inimeste usaldus riigi õigussüsteemi vastu.

Mõni lugu on õiguslikult lihtne ja ometi elus nii keeruline ning vastupidi – mõnikord on eluliselt lihtsa loo taga juriidiline sasipundar. On vaja teadmisi, julgust ja oskust seda kõike selgitada. On suur au kõneleda kohtusaalis riigi nimel. Seda tuleb teha ilusas eesti keeles, selgelt ja arusaadavalt. Seetõttu kirjutavad avakõnest riigiprokurör Andres Ülviste ja konsultant Kaspar Urmas Oja.

Inimene, kes on kokku puutunud ahistava jälitamisega, kuid pole riigilt abi saanud, on õigusega pettunud. Eliisa Sommeri artikkel kinnitab, et me ei anna alla, tegeleme teemaga sügavuti ja proovime ikka uuesti ning aitame nii paljusid kui suudame.

Head prokurörid on kange loomu ja kõva võitlusvaimuga, aga nad austavad alati tugevat vastaspoolt, sest vaid tugevate, professionaalsete, ausate ning väarikate poolte toel saab kohus mõista õigust parimal viisil. Prokuratuuri aastapäevanumbris on kaitsjatele pühendatud artikkel Janar Pilve sulest ja me usume, et on igati mõistlik pidada erinevatel teemadel õiguslikke debatte nii akadeemilisel kui ka institutsionaalsel koostöö tasandil.

100. aastapäev paneb meid unistama tulevikust. Küllap inimloomusest tulevvalt on ka saja aasta pärast neid, kes teevad kurja, ja neid, kes ootavad riigilt õigusemõistmist. Küllap on ka saja aasta pärast vaja prokuröre, kas ka omaette prokuratuuri, on omaette küsimus. Arvestades suurt huvi prokurörina tööle asumise vastu, on lootust, et saja aasta pärast töötavad prokuröridena parimad kriminaalmenetluse asjatundjad, kelle kasutuses on parim tehnoloogia ja parimad tarkvaralahendused. Dokumentide asemel on andmed, millega osatakse kiirelt ja nutikalt ringi käia, ning aeg kulub vaid tarkade, inimõistust ja empaatiat eeldavate otsuste kujundamisele. Inimene aga, keda õigussüsteem teenib, saab riigilt toe ja hoolivuse, sõltumata sellest, kas tal kannatanuna tuleb suhelda sotsiaal- või õigussüsteemiga. Tapmiste arv saab olema Euroopa väiksem ja elustiilina ei ole põhjust kuritegevust Eestis viljeleda, sest kogukonnad on tugevad. Kuriteo tõttu kaotatud vara jõuab

kannatanutele tagasi ning iga inimese jaoks, kes kriminaalmenetlusega kokku puutub, on välja pakkuda just talle sobiv lahendus. Kõige kaasaegsemate lahenduste ja hästi omandatud veenmiskunsti kaudu on prokurörid kohtus edukad. Kohtuistungitel jõutakse selgete ja kõigile arusaadavate reeglite abil tõeni, saavutatakse õigusrahu ja kindlus, et õigus ei ole pelgalt seaduse keeruline tekst, vaid õigluse allikas kõigi jaoks.

Õigesti seatud sihid ja eesmärgid viivad meid kindlasti selle unistuse täitumiseni. Jätkugu meil vaid mõistust ja südant seda teed juba täna alustada!

Head prokuratuuri aastapäeva!
Lavly Perling